

קטע 1

איפה אנחנו: אלכסנדריה, מצרים תקופה: המאה ה-5 לספירה

הקהילה היהודית חיה על חוף ים התיכון באלכסנדריה מצרים, ומדברים בשפה היוונית – הידעתם? בשפה העברית יש מילים שהגיעו מיוונית, למשל המילה "סופגניה" - שורש השם, ספ"ג, מותאם לתפקוד של הסופגנייה, הסופגת לתוכה שמן טיגון רב. מקור המילה "סופגן" במילה היוונית סֶפּוֹנְגוֹס, ומשמעותה "ספוג". ההורים שלך שניהם סוחרים, מוכרים בדים ושמיים שונים.

שאלה 1: באלכסנדריה עובר נהר עצום ושמו הנילוס! בגלל החיים ליד נהר הנילוס, איזה מאכלים לדעתכם הכי נפוצים ליד הנהר והקהילה אוכלת? (דגים) נכון דגים! (פריט נוסף למתנדב) תמיד שולחן השבת מלא בתבשילי דגים מיוחדים. (תנו למתנדב דג מפלסטיק)

שאלה 2: יש אירוע מאוד מיוחד וחשוב בהיסטוריה היהודית שהתחיל במצרים, הוא קשור לחג מאוד חשוב באזור חודש ניסן (אפריל) אתם יודעים איזה? (פסח, ליל הסדר) נכון! ליל הסדר! (פריט נוסף למתנדב) השנה חגגו באלכסנדריה אירוע מאוד מיוחד: ליל הסדר, בו מספרים סיפורים ממש מיוחד על איך בעצם התחיל העם היהודי – במצרים.

שאלה 3: כמה כוסות שותים בליל הסדר? (4) נכון מאוד 4 כוסות! (פריט נוסף למתנדב)

קטע 2

איפה אנחנו: בבל (עירק) תאריך: המאה ה-4 לספירה

ברוכים הבאים למרכז היהודי הכי חשוב בעולם! נחשו איפה אנחנו! לא לא ירושלים אנחנו בעת העתיקה והמרכז היהודי הכי חשוב הוא בבל! שמעתם על בבל פעם?! בכל מקרה אני חייב לספר לכם שעכשיו אני חוזר משיעור בתלמוד, המצאה חדשה שהמציאו כאן, התלמוד מלשון "לימוד" - הוא מלמד אותנו מה לעשות! בכל מיני מקרים שונים, הנה תראו דוגמא:

שאלה 1: נגיד במקרה שהעגלה שלי פוגעת בעגלה שלכם בכביש, מה לדעתכם אנחנו צריכים לעשות? מי צריך לפצות את מי? (מי שפגע, פיצויים למי שנפגע) נכון! (פריט נוסף למתנדב) רואים שאתם חכמים גדולים בתלמוד! מי שנפגע צריך לקבל פיצויים, (המתנדב מקבל פריט נוסף) התלמוד בעצם הוא יצירה שכתבו יהודים בתקופה שלי ובו מוסבר כללי התנהגות מאוד חשובים שהיום הם כללים חברתיים ידועים. נסו לנחש באיזו שפה מדברים כאן בבבל...ארמית! שמעתם על ארמית? דווקא זו שפה שאתם אמורים להכיר בה כמה מילים...

שאלה 2: יש את המילה הזו, היא מורכבת מ-6 אותיות, והמשמעות שלה היא לבקש בקשה...מתחילה באות ה'.. (הלוואי)
נכון! הלוואי! (פריט נוסף למתנדב) הלוואי היא מילה בארמית שאנחנו משתמשים בה עד היום! אז כבר ראינו שני דברים שמבבל העתיקה שרדו עד ימינו - התלמוד, ומילים שונות בעברית! רוצים עוד מילה בארמית?

שאלה 3: מילה שמורכבת מ-5 אותיות, המשמעות שלה היא חופש..ההפך מעבדות...(חירות)

נכון! חירות! (פריט נוסף למתנדב) לבבל הגיעו יהודים רבים אחרי חורבן בית המקדש אבל הם יצרו והתקיימו בחירות (בחופש) מסוים דרכו הם שגשגו כקהילה יהודית חדשה והפכו להיות המרכז היהודי הגדול ביותר בעת העתיקה!

קטע 3

איפה אנחנו: שטרסבורג, צרפת תקופה: המאה ה-10 לספירה

ברוכים הבאים לעיר שטרסבורג צרפת! בונז'ור! אבל רק שתדעו שצרפתית היא לא השפה היחידה בה הקהילה היהודית מדברת כאן!

שאלה 1: אני מדברת בשפה יהודית נוספת שיש בה הרבה מילים שאתם מכירים, נסו לנחש את השפה: בלוף, פופיק, פלונטר! (יידיש)
נכון! זוהי שפת היידיש! (פריט נוסף למתנדב) יש לכם בני משפחה שדוברים יידיש? אז תאמינו או לא, אתם מדברים ביידיש, כי את המילה פופיק כולנו אומרים לפחות פעם אחת בחיים.

היום קורה אירוע מאוד מיוחד ומרגש בשבילי, הגעתי לגיל מצוות, שמתרחש בנילאי 12-13, ומתרחש היום טקס מאוד מיוחד בשבילי כיהודיה -

שאלה 2: זהו טקס מאוד מרגש שמתרחש בחייו של כל יהודי ויהודיה, טקס מעבר מילדות לנערות, בגרות! איך קוראים לטקס הזה? (בת מצווה/בר מצווה)
נכון! בת מצווה/בר מצווה! (פריט נוסף למתנדב) מישהו מכם כבר עבר את הטקס הזה? או היה בטקס שכזה? מה היה בטקס? אני מחפש רעיונות נוספים שאוכל לבקש מההורים שלי אצלנו בקהילה טקס הבר/בת מצווה הוא טקס מאוד מרגש ונהוג לתת בקהילות האשכנזיות שסביבנו מתנה מיוחדת יהודית בטקס הזה.

שאלה 3: אבא שלי הבטיח לי שייתן לי מתנה שקשורה לסמל יהודי מוכר וחשוב, הסמל מורכב משני משולשים הפוכים...איך קוראים לו? (מגן דוד)
נכון! מגן דוד! (פריט נוסף למתנדב) מגן הדוד הוא סמל משמעותי מאוד בשבילי, הוא מעטר את קירות בית הכנסת הקהילתי שלנו ואנו מקשטים את הבתים שלנו בסמל הזה, הוא הסמל של העם היהודי.
את האירוע נערוך בבית הכנסת, וכיין את המאכלים האהובים עליי- קוראסון ובנטים! יאמי!

קטע 4

איפה אנחנו: ניו יורק, אמריקה תקופה: המאה ה-19

**ברוכים הבאים לאמריקה! וולקאם! ארץ ההזדמנויות וההתחלות החדשות!
כשהמשפות היהודיות הגיעו לכאן הם ידעו שהם יצטרכו לעבוד קשה אבל כאן הם
יצליחו לבנות עתיד למשפחה שלהם.**

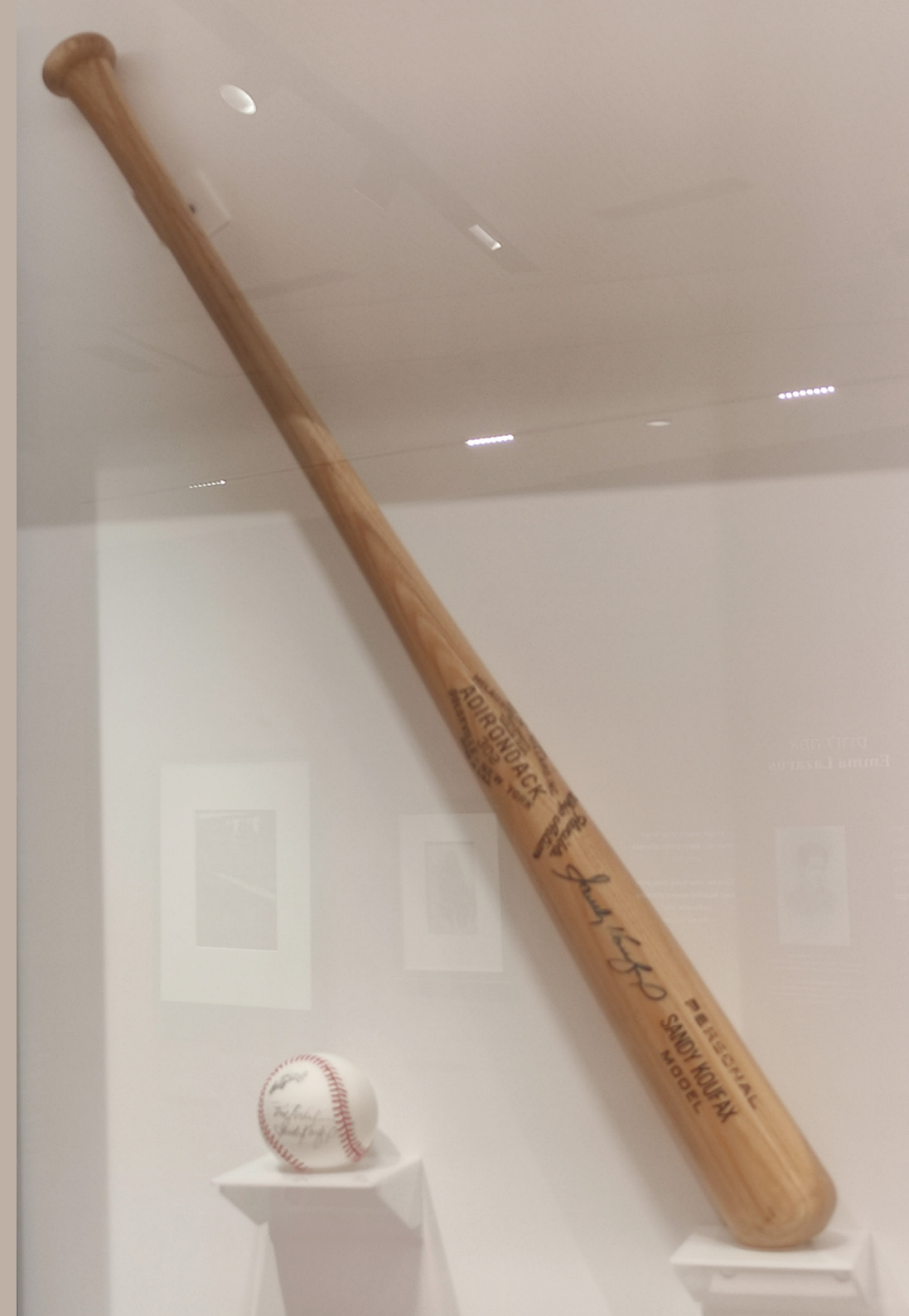
שאלה 1: אחד הדברים המרגשים שלומדים בבית הספר של הקהילה הוא ערך מאוד חשוב ביהדות- שמעתם פעם על "תיקון עולם"? אני אתן לכם דוגמא, נגיד כשאתם יושבים באוטובוס, ועולה אישה מאוד מבוגרת שקשה לה לעמוד והאוטובוס ממש זז ומתנדנד – מה אתם עושים? (קמים לה, מפנים לה את הכיסא) נכון! ניתן לה את מקום הישיבה כי היא מבוגרת, "והדרת פני זקן" – מכירים את המשפט? (פריט נוסף למתנדב) אז אתם בעצם מתקנים משהו בעולם, אתם עושים מעשה טוב, שאולי נראה לכם קטן אבל בעצם משפיע כי הוא מאוד עזר לאותה אישה. את המשפט "תיקון עולם" תלו בכיתה בקהילה, הוא מגיע מתוך המסורת היהודית, שנדע תמיד שיש משמעות למעשים שלנו וככל שנעשה טוב בעולם ככה נתקן אותו ונפיץ טוב.

שאלה 2: אני מאוד אוהב לאכול מאכלים שסבתא שלי הייתה מכינה, למשל יש מאכל אחד מיוחד שאני כל הזמן מבקש מאמא שלי להכין...זו מעין קציצת דג, עם חתיכת גזר למעלה...זו מילה שהיא חצי באנגלית כי יש בה את המילה "פיש" שזה דג, אבל לא זוכר מה החצי הראשון...גפיל...משהו...אתם יודעים על מה אני מדבר? (גפילטע פיש)

נכון! תחזרו אחרי – "גפילטע פיש"! (פריט נוסף למתנדב) יאמי אין כמו גפילטע פיש בעולם הזה!

המאכל הזה הגיע עם המשפחות היהודיות ממזרח אירופה, ממש מתכון שהגיע איתם במזוודה ומאוד חשוב להם להכין אותו מדי פעם, ככה שיהיה בבתים ניחוחות של סבתא בבית. יש לכם מאכלים כאלו שאתם אוהבים לבשל והם מתכונים משפחתיים?

שאלה 3: טוב אני ממש חייב לזוז כי הבטחתי לחלק עיתונים היום בערב, כדי לעזור בפרנוסיי (פרנסה), אז אני רק חייב לשאול אתכם שאלה אחת אחרונה – היום למדתי עם ההורים על אחד החגים היהודיים שחוגגים בו עם ראש של דג! לא גפילטע, ראש של דג ככה שלם! איך קוראים לחג הזה? (ראש השנה) נכון! ראש השנה! חג מרגש ומיוחד מאוד! (פריט נוסף למתנדב) – ריגש אותי מאוד לדעת שכבר שנים רבות יהודים אוכלים ראש של דג ומאכלים בלב שמח שנהיה לראש, ולא לזנב, כלומר שתמיד נוביל ונצמח בכל התחומים.

קטע 5

איפה אנחנו: מוגדור, מרוקו תקופה: המאה ה-19

אהלן וסהלן ברוכים הבאים למוגדור במרוקו, אני לומד ברשת כי"ח – בית ספר בינלאומי שבו הרבה ילדים יהודים לומדים, שזה מאוד מרגש אבל גם מאוד קשה כי כל המורים שלי מלמדים באנגלית, מאוד חשוב במשפחה שלי שאני גם אלמד תורה והלכה יהודית אבל גם אלמד חשבון אנגלית ותאטרון. היום קורה אירוע מאוד מיוחד ומרגש בשבילי, אחותי הגדולה מתחתנת בסוף השבוע ואנחנו מתארגנים לאירוע כבר חודשים! הנה כאן יש את שמלת הכלה שלה (מצביע על השמלה במרכז המוקד)!

שאלה 1: במשפחה שלי נהוג לעשות מנהגים מיוחדים סביב החתונה, אבל יש אביזר אחד שמשותף לכל החתונות היהודיות, אבא שלי לימד אותי את המילה הזו, מותחים בד על 4 עמודים, מתחרז עם המילה סוכה... (חופה) נכון! חופה! (פריט נוסף למתנדב) חופה יהודית, נכון! מכירים? ראיתם כזו פעם? סיפרו לי שהרעיון של להכניס כלה וחתן תחת החופה זה בעצם לבנות את הבית הראשון אליו הם ייכנסו – כבר בטקס הנישואין שלהם. אבל רק שתדעו, כל החופות לא נראות אותו הדבר! נגיד אצלנו במשפחה החופה היא מבד משי ואנחנו מחברים פרחים לעמודים.

לא רק החופה המקושטת מיוחדת למשפחה שלי, יש לנו מנהג משפחתי עתיק שנקרא "חינה" – שמעתם על זה? זהו אירוע חובה לפני החתונה, ומשקיעים בקישוט האולם, תלבושות למוזמנים ואפילו הכנת עוגיות וממתקים מסורתיים שאני מאוד אוהב. החינה היא בעצם טקס האירוסין, השלב שקודם לחתונה היהודית עצמה ובקהילה שלה אלו אירוסין מאוד מיוחדים.

שאלה 2: אחד המאכלים שאני ממש מחכה שסתא שלי תכין לחינה וגם תלמד אותי להכין – רגע בואו תנחשו: הוא מעין ממרח אדום חריף שעשוי מעגבניות, פלפל, גמבה... (מטבוחה)

וואו איך ידעתם?! נכון זו המטבוחה (פריט נוסף למתנדב) – אתם אוהבים מטבוחה? מתכון המטבוחה של סבתא שלי עבר כבר 5 דורות במשפחה שלנו, הוא סודי ביותר ואני ואחותי נכין אותו גם לילדים שלנו.

טוב אני חייב כבר להתחיל להתכונן לחינה הערב, ואז להכין נאום לחופה! אחותי סומכת עליי! היא גם ביקשה שאהיה זה שיגיד את המשפט האחרון של הטקס בחופה, היא הסבירה שזהו משפט מיוחד מאוד שמשלב ברגע הכי מאושר שלנו רגע של זכרון על בית המקדש שנחרב לעם היהודי לפני יותר מ-1500 שנים

שאלה 3: מכירים את המשפט? הנה אני אתחיל – אם אשכחך ירושלים - (תשכח ימיני) בדיוק ככה. (פריט נוסף למתנדב) אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני, תדבק לשוני לחיכי אם לא אזכרכי. המשפט הזה הוא משפט שנאמר בכל החופות היהודיות בכל הקהילות היהודיות בהיסטוריה וגם בהווה! זה מאוד מרגש להיות חלק מהשרשרת היהודית ולהגיד את המשפט בחופה המשפחתית שלנו.